

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnici”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., $\frac{1}{2}$ pag. 30 cor., $\frac{1}{4}$ pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

ADUNĂRI POPORALE

Ținem, că adunările populare, dacă sunt bine chibzuite și vorbitorii știu pune suflet și înțelepciune în aceea ce spun, — sunt de foarte mare folos pentru a lărgi cercul de vedere și magazinul de cunoștințe al poporului, și a-i întări bunul teameiu de judecare a lucrurilor de bine obștesc, — de aceea cu bucurie stăruim în jurul tuturor acelor mișcări, cari năzuesc a folosi cât mai mult acest mijloc de luminare și întărire sufletească în popor!

De astădată cu plăcere vestim pe frații noștri din părțile lablanitei și a Bozovicului (comitatul Caraș-Severinului, Bănat), că în comunele lor, au loc zilele astea două adunări populare de acest fel, anume:

La *Jablanita* e conchemată o mare adunare populară pe 9 Iulie n. (26 Iunie st. v.), la 3 ore d. a. în piață. Să va vorbi și aci, cum s'a vorbit la Orăștie, despre starea lucrurilor în politica țării peste tot, și în deosebi de legea nouă militară și despre votul universal. Adunarea aceasta era să se țină la același termen în Mehadia, dar când convocatorii adunării, vre-o 60 de Români cinstiți din Mehadia și jur, au înștiințat-o la deregătorii, de acolo li s'a spus, că nu pot lăsa să o țină atunci, că e chiar zi de țirg și să poate încurca lumea cu țirgul și cu adunarea. Ba lumea nu s'ar încurca, ci mai curînd s'ar lumina, micilor zbiri, dar vouă chiar asta nu vă vine la socoteală.

De aceea s'a pus la Jablanita, — unde și rugăm pe toți bunii noștri cetitori, să alerge cu zecile și sutele din toate comunele, făcîndu-o să reușească cit mai măreț! Ca să vadă sfătoșii pinte-nogi de prin cele cancelarii, că și dacă nu-i zi de țirg, poporul nostru știe alerga la chemare națională, cu

grămada, dornic a-și oțeli sufletul de auzul multelor lucruri cumînți ce li-să spun în astfel de adunări!

Iar la *Bozovici* e conchemată pe ziua de Sînpetru adunare populară, cu același program, tot așa pe ora 3 d. a.

Românii cu inimă bună să își pună frunză de brad sau de gorun în pălărie și să meargă cu drag, cîntînd ca la sărbătoare, la adunare, căci praznic drag sufletului nostru sunt acestea și colo și dincolo.

Di Dr. Vlad a făgăduit, că dacă numai poate, cu drag merge să dea de nou față cu bunii săi cunoscuți din acele părți, — să verse de nou foc național în sufletele lor!

Meargă cu bine,
Cele bune să s'adune!

Impărăția libertății!

— Glasul unui Ungur din Viena, despre libertatea și cinstea politică de acolo.

Scriam în numărul nostru 25 despre alegerile din Austria, și ziceam că cele petrecute acolo: căderea alor doi ministri în alegere, și căderea primarului Vienei și a unor prinți, etc. sunt cel mai vădit semn pentru orice judecată dreaptă, că astfel de căderi nu să pot, decît în un stat, unde libertatea cetățenilor e așa de mare în alegeri, că nimenea nu să atinge de ei nici cu un strop de apă!

Cum-că drept am judecat cînd așa tilcuiam încheerile alegerilor din Austria, — ne-o întărește mai tare decum am fi putut nădăjdui, chiar un Ungur trăitor în Viena.

După-ce alegerile s'au sfîrșit, un Ungur din Viena scrie în o foaie mare din Pesta („Budapesti Hirlep” dela 23 Iunie):

Cum aleg în Austria?

În ziua alegerii m'am învîrtit în trei cercuri de alegere de aici (din Viena). Ciasuri întregi am privit mersul alegătorilor, darea voturilor, lucrarea comisiilor de adunat vo-

turile, și așa, din nemijlocită vedere pot da chipul credincios al alegerilor aici.

(Află bietul om de bine a spune acestea, ca să fie crezut aici acasă în țara lui că de unde nu apol frații săi patrioți or să zică că spune numai „povești” despre cum e în Austria aceea!)

Votarea spune el, o conduce aici comisia de alegere, aleasă de comună! (Așadar nu comisie numită de volnicii dela comitat ori din ministeriul) Comisia stă din 3 membri, în frunte cu un comisar de alegere, ca președinte, (nu ca la noi numai un președinte atotputernic). La întimplări ceva, să hotărêste ce și cum să se facă, prin majoritate de voturi, nu este așadar ca la noi în Ungaria, volnicia președintelui! — zice Ungurul din Viena, plăcîndu-i de ce vede acolo. La fiecare comisie (în fiecare comună) este dat un trimis al poliției, care are să îndeplinească poruncile anume ale comisiei. Acest om al puterii (trimisul poliției) stă la spatele președintelui comisiei de alegere, dar nu are nici cel mai mic drept de amestec în tot lucrul. Așteaptă numai rîndurile comisiei, — de-ar avea vre-odată ceva lipsă de el. (Nu ca la noi, că căpitanii de poliție, polițistii, umblă ca turbați și fură pe alegători, și-i imbată de cap, și-i duc unde nu li i locul!)

În sala de votare, în afară de oamenii de încredere a partidelor, (cari au să supravegheze darea și înscrierea voturilor), nu e iertat nimă nui să stea! (La noi e plină sala de votare și la ușa ei și în jurul ei până departe, de finanți, solgăbirăi, inspectori școlari, polițisti și corteși, cari toți trag de alegătorul mai simplu, de să rupe hainele de pe el). În Viena însă, au lăsat să între în sala de votare pe oricine, ca să vadă cum să face, așa și pe mine. Încît să poate spune, că votarea să face deschisă sub ochii lumii!

Datul voturilor să începe la 7 dimineata, și ține până la 5 d. a. Alegătorii are fiecare adoverință că el e alegător. Merge naintea comisiei, arată adoverința, apoi dă ședula de votare, împăturată, președintele o ia, o pipăe, numai să vadă că nu-s mai multe puse într'una, i-o dă apoi napoi și alegătorul în-

suși o aruncă în urnă (cupa de primit ședulele cu voturi).

Volarea aceasta merge așa de repede că într'un cîas votează pe ușor două-trei sute de oameni! Sara la cinci înceată primirea de voturi, și ședulele din urnă să varsă pe masă. Să numără și cel ales să proclamă sărbătorește de deputat!

Sara la ora 10 nu mai era nici un cerc în toată Viena, unde să nu să știe sfîrșitul alegerii, deși au fost și cercuri în cari s'au dat 18.000 voturi!

„Despre curățenia alegerilor în Viena (și în Austria peste tot) nici umbră de îndoială nu încap!

Și trebuie să mai scot ceva la iveală spre lauda alegerilor în Austria; aici nu este nici un fel de corupere (stricare de suflete, cumpărare de voturi)! Nu este aici nici un fel de cînstire în bani, nici mîncare, nici beutură. Alegerile întrupează aievea voînța alegătorilor, și contra acestui adevăr nu să poate plînge nici cel învins!

Ca zugrăvire, vă arăt două pilde:

La o alegere de aceasta m'am dus cu un lucrător, care mergea să voteze cu creștin-socialul seu Witttek.

— Ei, haid spune-mi, ce-ai căpătat, prietine? — îl întrebai eu.

— Dela nime nimic, nici eu, nici altul, domnul meu! Pe omenia mea că nici un păhar de bere ori o țigare!

Alta. Pe Kuranda, nou alesul în cercul I., „Quai-Viertel”, îl cunosc demult. E sfetnic de Curte, în penzie.

— Ei, pretine, — i am zis — cît ai cheltuit cu alegerea asta?

— Hai, asta țî-o pot spune foarte acurat! (Și își scoase Notițul). M'a costat 180 coroane. Dar aci nu-s scrise cheltuelile cocișului meu și că de cîteva-ori am trebuit să cinez în afară de casă, cu alegătorii“..

Așa grăește Ungurul din Viena despre felul cum să fac alegerile în Viena și în Austria! Un deputat ales, a avut acolo cheltuială de 180 cor., pe cînd pe la noi guvernul a cheltuit în cite un singur cerc 60 mii, 80 mii, 100 și 180 mii! Ba de pildă la Arad, ci-că alegerea lui Tisza a costat peste 800 mii coroane.

Cît de departe ești Austrie, de noi! Și ce soare al libertății

luminează plaiurile tale! Cît de fericiți pot fi cetățenii tăi în asemănare cu a soaței tale Ungaria, cu care de altfel ci-că a-ți fi tot o împărăție, tot o Domnie!

Fă Doamne să treacă și la noi căldura dătătoare de viață a libertății mari cetățenești ce o are Austria, sub puterea votului universal, care ea l'a dat de mai mulți ani fiilor săi!

UNELE—ALTELE

Un dar, pentru fondul ziariștilor dela noi.

Cetind despre aceea, că Statutele „Fondului ziariștilor“ dela noi, au primit întărire și dela guvern, și că prin urmare de aci încolo el, stînd pe temeiul legal, trebuie ajutat să crească, ca cu o zi mai înainte să poată ajunge a ajuta această breaslă de muncitori naționali, să sprijinească ridicarea statului lor în tot felul, — un cinstit frate al nostru din București, dl Ioan Tețu, droguist, furnisor al Curții Regale și Prințiarie române, — s'a simțit îndemnat a veni din partea sa cu obolul seu și a-l întinde Fondului din vorbă. Dl Tețu a trimis anume zilele astea la adresa băncii „Ardeleana“ din Orăștie (unde să administrează fondul ziariștilor) 100 Lei ca ajutor din partea sa pentru creșterea fondului.

Scoatem cu plăcere la iveală acest dar, lăudînd nobila inimă a dăruitorului.

Adunarea economică dela Timișoara.

Printre adunările noastre politice, să face atît de bine învîrstarea de adunări economice. După adunarea economică dela Coșteiu, Reuniunea economică a proprietarilor de vite din Orăștie, cea pentru asigurarea poporului contra pagubelor în vite, — a avut o nouă adunare la Timișoara! Adunarea dela Timișoara a fost pusă la cale de zelosul lucrător pentru împrotenirea poporului nostru cu tovărășiile economice, dl adv. Dr. Pompiliu Cioban, care încă la Coșteiu a invitat pe trimișii „Reuniunii proprietarilor de vite dela Orăștie“, să meargă și la Timișoara.

Duminecă s'a ținut adunarea dorită. A fost o adunare foarte frumoasă: Din 14 comune din jurul Timișoarei s'au adunat preoți, învățători și economi fruntași, să audă ce li-să va propovedul.

Prea cinstitul fruntaș al neamului, dl ad. Emanuil Ungureanu a condus adunarea, deschizînd-o cu cuvinte bine prețuitoare a mișcării economice în poporul nostru.

A vorbit apoi dl adv. Dr. Pompiliu Cioban despre tovărășiile economice peste tot și înșăm-

nătatea lor cea mare pentru înaintarea poporului în bunăstare.

Dl V. C. Osvadă a vorbit apoi despre folosul asigurării vitelor și de felul cum să face asta prin Reuniunea dela Orăștie.

Vorbirile au fost cu plăcere primite de numărul popor de față, — și e nădejde că să va porni o mișcare sănătoasă și la Timișoara și jur, pe acest teren.

Mai pe larg în „Tovărășia“ viitoare.

Sunt de tot folosul astfel de adunări populare și să face prin ele un netăgăduit bine poporului nostru econom.

Bârsan chemat peste tot locul.

Vineri la Abrud! De acolo la Brad, Oravița, Bozovici, etc.

Iubitul artist Bârsan, după-ce la Orăștie a jucat în două seri după-oaltă, și nainte la Alba-Iulia, — a panzat o zi (Mercuri), fiind în acea zi oaspele dlui Dr. A. Vlad la Domeniul din Bobilna, — iar azi Joi dimineața a plecat spre Alba-Iulia și de aci cu trenul de Zlatna, spre Abrud, căci mâine, Vineri, în 7 Iulie, dă reprezentație în Abrud!

De acolo e așteptat pe Sîmbătă (8 Iul. n.) la Brad, unde inteligența română a vestit reprezentația prin placate și prin invitări, și îl așteaptă cu brațe deschise! Ieri prin telefon ni-a cerut să-i facem cunoscut, ca negreșit să meargă pe Sîmbătă la Brad! Cum dl Bârsan era la Bobilna, și azi a plecat de dimineață din oraș, nu i-am mai putut împărtăși personal cererea. Credem însă că va putea face să meargă totuși dela Abrud îndată la Brad.

Iar dela Oravița am primit următoarea telegramă:

„Bârsan e poftit pe Mercuri (Sîmpetro) și Joi să joace în Oravița, Duminecă la Cacova ori Bozovici“.

I'am împărtășit cererile, prin telegrame date la Abrud. Și credem că dl Bârsan va ajunge a le implini pe toate.

Totuși cei-ce îi doresc, e bine să se pună în înțelegere mai de timpuriu cu artiștii, pentru a nu-i cere în locuri prea depărtate unul de altul.

Alegerea de substitut al vicșpanului la Deva.

Adunarea extraordinară a congregației comitatului nostru, a avut loc Marți, la Deva. A fost foarte cercetată, ca atunci cînd e vorbă de... pîne, și atunci cele 2 partide maghiare, care din vechi vremuri duc între sine luptă pentru stăpînire pe trebile comitatului, (căci cine are aci puterea, își ferește mai bine neamurile), — s'au adunat și acum în tabere depline.

Votarea a dat următoarea încheiere: Pentru Csulay Lajos, ca el să fie substitutul vicșpanului Pogány, până acesta e ridicat din slujbă și să ducă cercetare contra lui, s'au dat 197 voturi, pentru Lázár Farkas 101 voturi și pentru Dr. A. Vlad 47 voturi.

Ce ne interesează pe noi aci mai de aproape, e ținuta Românilor. S'a dat de știre că pentru a nu mesteca pe Români în toată încăierarea celor două partide maghiare, — să pune și din parte românească un candidat. Românii voteze cu Românul, cu fratele lor, și cu niciunul din ceilalți doi.

Înainte de ședință, Românii au și ținut o consfătuire, ca să hotărască ce ținută să aibă în șfat. S'a hotărît să voteze cu candidatul român Dr. A. Vlad. La consfătuire au fost de față vre-o 68 de membri români. De votat însă, precum vedem, au votat numai 47. Ceialalți n'au votat deloc. S'au aflat cîtiva, vre-o 6—10 membri români, cari nici n'au venit la consfătuire, ci urmărindu-și speculele lor personale și familiare, — au mers de au votat cu partida puterii, dela care așteaptă ceva foloase.

Să fim mulțumiți ori nu, cu cele 47 voturi date pentru dl Dr. Vlad? Am avea cuvinte a spune, că nu suntem mulțumiți, căci doar noi avem membri români peste 100. Știm însă că între aceștia sunt mulți întreprinzători ce liferează la fabrici de stat ori au mereu lucru cu deregățiile și acolo îi calcă pe suflet să fie ori cu stăpînirea ori să stea cel puțin de o parte, alții sunt notari, primari, și altfel atîrnători de puterea administrației și așa pe nedrept îi și numărăm ca Români, dela cari cerem nea-tîrnătoare, cînd ei sunt foarte atîrnători de toate gîlțurile pe care o administrație și o putere de stat volnică și necinstită, le pun pe lîngă gîțul celor ce numai le pot!

N'au fost acest fel de oameni nici-odată la îndemîna partidului nostru românesc, deși datorința de fii ai poporului nostru, li ar porunci și lor să fie!

Oameni neatîrnători avem vre-o 70—75. Din aceștia o parte încă au stat passivi și n'au votat cu nimenea, iar aproape 50 inși și-au dat cu bărbăție votul lor pentru dl Dr. Vlad.

Dacă clubul român din comitat a aflat de bine a pune candidat chiar pe dl Dr. A. Vlad, — a făcut'o anume pentru a pune în același timp la probă, tîria credinței naționale a membrilor români. Că de punea candidat pe un om mai puțin războinic în politică, — apoi poate votau și cei-ce au stat acum de-o parte. Pentru un politic așa vrășmaș puterii de azi, ca Dr. Vlad, au votat însă numai membri cei mai neînduplecați și neîmfricați ai congregației. Și dacă s'au dat pentru dsa acuși 50 voturi, — avem drept a fi până la un punct mulțumiți de această probă, — căci nu e departe timpul în trecutul nostru, cînd nu puteai înciripa nici 20—25 voturi românești în congregație, pe teme așa de naționale!

Este dar votarea de Marți pentru noi o vădită probă de progres, de înaintare, față de trecut! Și bună nădejde avem, că nu e departe timpul cînd numărul acestui fel de membri români, va sporii ca să apropie, ba să și întrecă suta de voturi românești în congregație, — cînd apoi partidul nostru românesc poate fi în multe treburi hotărîtor, și va trebui să i-se dea mai multă trecere și să țină samă de dorințele lui, — ceea-ce și azi ar fi, dacă toți cei peste 100 membri români, ar fi, precum nu sunt, la locul lor, și ar sta nnu ca unu strînsi pe lîngă steagul partidului, acolo în sala congregației.

Dar azi încă nu avem fericirea a fi așa, — căci prea sunt mulți între noi cei cu suflete îndoelnice, slabe, spiculante, mici. Pentru prefacerea acestora în suflete bune, brave, eroice românești, trebuie să ne simlim într'una!

Cum spune dl Iorga

să pedepsim pe vînzătorul de neam Mangra.

Păcătosul călugăr Mangra, ajuns din bătaia lui Dzen peste noi, vicar episcopesc la Oradea-mare, — a primit de curînd la el pe un gazetar ungur cu care a povestit de ale politice. Între altele hodorogitul bătrîn a zis evreășului maghiar, că partidul național român nici n'are drept la viață, doar el a fost oprit și desființat prin porunca lui Hieronymi prin 1895. Adecă atrage el luarea aminte a guvernului și îi dă în cale, să oprească orice mișcare a Românilor ca partid politic, doar n'au drept la asta, după opreliștea strașnicului Hieronim! Aci putredul sufletește ca și tru-pește Mangra, s'a arătat mai netrebnic ca dușmanii din parte maghiară, a partidului nostru românesc. De aceea vorbind despre acest lucru, marele român Iorga scrie în foaia sa „Neamul Românesc“ următoarele:

„Un Mangra poate răsări oriunde. Și în Germania, în Anglia, în Suedia, în Norvegia și Danemarca. De ce nu? Sămînța dracului să zvirle peste toată lumea. Dar, în acele țări, iată ce să face cu buruiana Satanei!

„Un glonte într'o astfel de piele? Dar cine are să fie prostul care să-și aleagă sieși moartea prin ștreang, pentru a face din Mangra — un »erou« și »martir!« Nu. Ci de o altă moarte trebuie să se facă vrednic un astfel de neom. De moarte morală.

„Înțelegeți! În jurul lui golub. Ori-unde. Nici un Român nu intră unde stă el, unde mîncă el. Vorba lui n'are răspuns. Scrisul lui să aruncă necetit! Bolnavii nu-l primesc cînd vine cu trupul. Celui vîndut lui Iuda întliv. Mai bine îngropare fără preot decît cu Satanailă pe urmă! Și, cînd cutează a face slujbă în biserică, să iase din biserică toată lumea! Iar cine s'a îndărătnic să rămie, să fie învățat minte!

„O nație întregă să hotărască moartea morală a celui fără-derușine dintre vînzătorii, pe care de mult timp i-a dat în ciasuri de blestem, acest neam!“

Noi dăm aci părerea învățatului profesor universitar Iorga, pentru a spune fraților noștri cetitori din popor, că nu numai față de Mangra trebuie aplicată lovitura și măsura asta de pedeapsă națională, — ci și față de toți acet mișei, cari prin ai lor pași în cele naționale, fac în felul lor, același păcat, pe care hodoroga de Mangra, slăbit la cap acum la bătrînețe, pe urma păhărelor celor

multe ce le dă peste cap pe gîtul său, — îl face!

Că avem mulți pui de Mangra în toate părțile: pui de-ai lui *Golia* vinzătorul și „Aroni”, cari în ciasuri de grea cumpănă pentru neam, în loc să-l ajute, sparg ține-rea laolaltă a satelor noastre și ne duc la rușine!

Fulgerul ce îl trimite dl Iorga pe capul cu creerii în descompunere a lui Mangra, să-l izbim și pe capetele acestor mișei mai miei, dar nu mai puțin păgubitori.

Pe toți să-i pleznim cu urgia arei și disprețului, cît să le fie un iad viața între noi, după săvîrșirea păcatului față de neam!

Din năcazurile satelor.

Cucerdea rom., Iunie 1911.

D-le Redactor!

Trecînd în o excursiune pentru a cunoaște comunele noastre românești am ajuns în comuna Cucerdea românească, — care este așezată între două dealuri destul de mănoasă, cum mergi pe drumul comitatens din Dicső sântmărtin spre opidul Ernūt. Și fiind o căldură de nesuferit m'am abătut pe la casa unui fruntaș din comună, — cu care am vorbit multe de toate. Intre altele îl întreb eu, că ce ar fi pricina că în comuna aceasta sunt atîtea case părăsite? Că aproape tot a treia casă o vezi goală, burnenele îi astupă intrarea. Cînstitul Român, om în vîrstă peste 60 de ani, scoase un oftat adînc și îmi istorisi următoarele:

„Apoi uite, D le! Noi stăm cît să poate de rău! Pămîntul care pe vremuri era al nostru, azi este aproape $\frac{1}{4}$ părți a străinilor și numai $\frac{1}{4}$ a comunei noastre, care numără 300 fumuri; dările și greutățile însă sunt mari și noi le simțim în locul întii! Tocmai alaltăieri am avut în comună pe solgăbirăul, care au umblat din casă în casă cu doctorul hăl de vite (veterinarul) și mă vei crede, Domnule, o singură casă nu a rămas nepedepsită, pe cuvînt că la unul nu este cărat gunoiul, că au aflat o baltă de apă lîngă sfîntină (?), iar unde n'au aflat de acestea, au intrat în case, și dacă vedea vre-o icoană sfîntă și de aceea să acăța — și că casa nu este destul de curată „vei fi pedepsit, moi, cu 50 coroane“!

Toate acestea să trag din mînia ce o au oamenii deregătorilor pentru purtarea noastră la alegerile trecute. Aceste și alte multe sunt relele ce ne bîntue dela deregătorii și dela împărăție peste tot!

După-ce l-am sfătuit că să meargă oamenii la vre-un avocat român, bunăoară la dl Dr. Boila, fostul candidat, să li ceară întru ajutor, că de sigur le va da, mi-a zis:

„Mai avem noi și alte năcazuri care ne fac de ne urim zilele, zise mai încolo creștinul, pe care am putea să nu le avem, dar par'că anume ni-le facem.

Avem în sat 2 popi, unit și neunit, și 2 dascăli, care trăiesc în mare dușmănie. Am avut până acuma o școală, gr.-ort., în comună, acuma avem două sărăcii, căci preoții prin neînțelegere au făcut să se desfacă școala în două. Și nu e bine, că e mai greu poporului.

Așa apoi: greu ici, greu colea, dare mare, pedepse de nimic, — toate laolaltă fac traiul greu, — și așa vei înțelege de ce avem atîtea case goale în comuna noastră! Trebuie să ne luăm lumea în cap! Cei mai mulți de prin casele puștii sunt duși la America și prin alte țări înstrăinate! Să duc bieții oameni, căci aci degeaba lucrăm, nu putem da înainte deloc!

Am arătat aicea năcazul și greul ce îl apasă pe bietul popor din Cucerdea rom. și peste tot în comunele unde nu este bună înțelegere! Că de-ar fi bună înțelegere, ar avea ei ce face pentru popor! Dar chiar acum e vorba, că nu peste mult e de vîndut o moșie de vre-o 500 jugăre de pămînt — a unui proprietar ungar. O conducere bună i-ar face pe oameni să ajungă la această moșie. N'ar avea decît s'o iee mai mulți în tovarășie, ori să ceară intervenirea unei bănci, care să dea banii. Și poporul ar fi ajutat.

Incheiu această corespondență cu dorința, că cele bune să se pornească și aci!

T. L.

Sărbări culturale.

Sărbările culturale din Ernūt să aranjează în 16 Iulie n. 1911, de cătră comitetul Despărțămîntului Dicioșmărtin al „Asociațiunii”, cu prilejul adunării generale ordinare.

Înainte de prînz, biserică. După prînz: *adunarea*, cu dare de seamă din partea comitetului, conferințe (prelegeri), împărțite de premii pentru cele mai bune lucrări, — iar după adunare, la orele 4 p. m., deschiderea *expoziției de jocuri naționale*. Împărțirea premiilor pentru jucători. Petrecere populară.

Seara *concert și teatru*, executat de „Reuniunea română de cîntări și muzică” din Bistra. Apoi petrecere cu dans pentru inteligenți.

Toate serbările și expozițiile să țin în curtea și localitățile hotelului „Central” din Ernūt.

În tot decursul sărbărilor stă deschisă *expeziția de lucruri de mână și țesături românești!*

— Festivitățile ce să vor aranja în Iliă-Murășană, Miercuri, în ziua de sf. Petru, cu ocaziunea ținerii adunărilor generale a despărțămîntului Dobra-Iliă a «Asociațiunii», precum și a societății pentru fond de teatru român, au următorul Program: 1. La 8 ore dimineața serviciu divin în biserica română gr.-or. La 10 ore sfințirea unui clopot și a 4 prapuri, procurate din contribuiri benevole; esirea cu Iliă la cîmp. — 2. La 12 $\frac{1}{2}$ ore prînz comun la restaurantul »Bauer«. Taxa 2 cor. de persoană. Cel-ce doresc a lua parte, sunt rugați a să însinua, cel mult până în 10 Iulie n., dlui Ioan Iancu în Iliă. — 3. La 2 ore p. m. adunarea generală a despărțămîntului »Asociațiunii« în curtea cea mare a băncii »Progresul«. — 4. La 3 ore p. m. adunarea generală a despărțămîntului »Societății pentru fond de teatru«, tot în curtea »Progresului«. — 5. După terminarea adunărilor, petrecere populară, tot acolo. Intrarea liberă. Contribuiri benevole să primesc cu mulțumită. — 6. Seara la 8 ore teatru în sala dela restaurantul »Bauer«. Să joacă

piesa »Prostul«, comedie în 5 acte. După teatru joc! Venitul curat e destinat în favorul bisericii române gr.-or. din Iliă. În decursul acestor festivități va cînta *muzica militară* a Regimentului Nr. 64 din Orăștie.

Mulțumită publică.

Comitetul par. gr.-or. rom. din Hondol (tractul Deva), să afie plăcut îndemnat, a aduce și pe această cale, mulțumita sa participanților, cari au suprasolvit la marea nedee, ce a arangiat'o a II-a zi de Rusalii, în favorul bisericii, cu concursul muzicei militare din Orăștie.

Au suprasolvit dnii: Dr. I. Dobre, protpp Deva, cor. 8:40; Dr. E. Papiu, adv. Orăștie, cor. 19:20; P. Popa, metalurg Porcurea, cor. 49:20; P. Branea, metalurg Porcurea, cor. 12:40; Dr. E. Tătar, adv. Deva, cor. 9:20; D. Ardelean, propr. Deva, cor. 9:20; G. Vitán, notar Certeș, cor. 9:20; Fr. Brașovan, primar Hondol, cor. 7:60; Familia Vasitsek, Certeș, cor. 6:40; Dr. A. Pistol, medic mil. Certeș, cor. 6:—; A. Oprea, preot Săcărlimb, cor. 5:—; N. Câmpean, proprietar Certeș, cor. 4:20; I. Steiner, v.-not. Certeș, cor. 3:60; N. Tiu, preot Bărsău, cor. 3:40; I. Bucureștian, comerciant Hondol, coroane 3:40; I. Tilicea, preot Hărău, coroane 3:20; N. Duma, preot Vărmaga, cor. 3:20; N. Todea, preot Balșa, (prin postă) cor. 3:—; S. Piso, comerc. Hondol, cor. 2:60; I. Furdoi, bărdăș Hondol, cor. 2:40; A. Moldovan, func. de bancă Deva, cor. 2:20; A. Marschalko, propr. Certeș, cor. 2:20; S. Piso, contabil Timișoara, cor. 2:—; D. Bogorin, econ. Hondol, cor. 2:—; A. Iovan, inv. pens. Vulcan, (prin postă) cor. 2:—; I. Felea și soția Valeria, metalurg Vulcan, (prin postă) cor. 2:—; S. Mărza, metalurg Vulcan, (prin postă) cor. 2:—; P. Gabor, preot Certeș, cor. 1:80; I. Piso, preot Măgură, cor.

1:60; S. Bogdan, inv. Banpotok, cor. 1:40; G. Popa, teolog abs. Brad; A. Schuster, comerc. Deva; I. Iakusek, ing. Certeș; F. Stöger, inv. Certeș; V. Câmpean, metalurg, Certeș; Familia Tocaș, Certeș; A. Romanul, student, Deva; I. Peternel, scriitor Hondol; dșoara G. Pistol, Certeș; G. Doráth, inv. Certeș; S. Pleter, primar, Certeș; Văduva I. Konka, Hondol; I. Segesvári, propr. Hondol, cîte 1:20 cor.; Aron Todea, inv. Balșa și Alex. Rusan, cîte 1 cor. — Apoi mai mulți contribuabili cu suprasolviri de cîte 40 și 20 fil.

Suma încassată peste tot a fost cor. 763:92, din cari, subtrăgîndu-să spesele de cor. 374:46, a rezultat un profit curat de cor. 389:46.

Comitetul mai aduce în special mulțumită dlui Dr. E. Papiu, care a făcut demersurile pe lîngă muzica militară, apoi dlui Alesandru Schuster, cum și cărașilor din Certeș, cari au pus la dispoziție plinzăturile (ponevele) la pavilion, proprietarului L. Pitariu, care a pus gratis la dispoziția noastră gradina sa, preotului nostru, pentru lemnul folosit la pavilion și în fine membrului comitetului A. Poenar, care mult a ostenit pentru această nedee.

La succesul petrecerei a mai contribuit și onorata preoțime din jur, care ascultînd cererea preotului nostru, a îndemnat pe credincioși de au participat în număr neobișnuit de mare.

Muzica militară a fost tractată prevenirea dar a și prestat datoria sa, spre mulțumirea întregului public care a fost tot în voce bună până dimineața tirziu.

Din însărcinarea comitetului parochial:

Petru A. Mihai, m. p. paroch.

Dumitru Giț m. p. epitrop I.

Ioan Câmpean m. p. inv. notar.

4 foi cu 6 coroane

nu să pot căpăta decît dela Orăștie!

La Orăștie ies, ținîndu-se de-olaltă, 4 foi românești, scrise anume pentru popor, anume!

„LIBERTATEA”,
„FOAIA INTERESANTĂ”,
„TOVARAȘIA” și
„BOBĂRNACI”

Toate aceste foi sunt așa scrise ca să fie înțelese și de cel din urmă țaran și potrivite cu priceperea lui! Vorbele înalte, domnești, sunt ori încunjurate ori tăluite și pe înțelesul poporului.

Prețul lor, toate 4, e pe an 10 cor. pe an. Pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor. — Pentru America 3 dollari

Cetitorilor noștri țărani, economi, le dăm însă cu preț scăzut: cu numai 6 cor. pe an, toate 4 foile! Pe $\frac{1}{2}$ an 3 cor.

— Iar cel-ce abonează pe o singură adresă, sub o legătură, dela 5 rînduri de foi în sus (5 abonamente, ori mai multe), le capătă cu *numai 5 coroane* rîndul de foi. Pentru 5 rînduri de foi, în loc de 30 coroane, va da numai 25 coroane pe anul întreg! — Pe $\frac{1}{2}$ an 12 cor. 50 fil.

— Acel dintre cetitorii noștri țărani, cari nu ar dori a avea și foia de glume »Bobîrnaci«, nu sunt siliți a o abona, ci trimit, ca și în trecut, 5 cor. și primesc celelalte 3 foi numai.

— Cei-ce vreau să aibă mai multe „Foi interesante” decît „Libertăți”, să trimită de fiecare „Foaie Inter.” ce vrea mai mult, încă cîte 1 cor. peste prețul „Libertății”. Tot așa cei-ce vreau să aibă mai mulți „Bobîrnaci”, să trimită cîte 1 cor. de fiecare „Bobîrnac” ce cere mai mult peste prețul celorlalte foi.

De acum și pîn' la capătul anului; așadar jumătate de an, dăm foile cu 5 cor., țărănilor cu 3 cor.! Fără »Bobîrnaci« cu 2.50.

— Cel-ce ar dori a avea „Bobîrnaci” dela începutul anului, îl pot căpăta, că avem numeri de-a le trimite dela început.

Volnicia lui Zichy!

În toată lumea e regulă, pe care ori-ce popor cult, o ține cu sfințenie că *numele de familie* (porecla) ori-cărui om, să o scrii așa cum *el însuși* și-o scrie în limba mamei lui! Numai numele de botez, să traduce în limba ta, căci numele de botez își are forma în fiecare limbă altfel; de pildă Ioan=Iohann—János—Jean—John, etc. Dar cel familiar să lasă neatins!

A trebuit să vină iară Ungaria, cu ministrul ei de culte (peste școale și biserici) să premeargă cu pildă de sălbătăcie, aici în mijlocul Europei, în privința asta!

Ministrul de școale Zichy János adevărat, a dat zilele astea o poruncă obraznică, mai volnică decât una muscălească, — prin care zice, că dela toamnă încolo pofteste, ca toți învățătorii să scrie și porecla (numele de familie) al școlărilor, după scrisoarea unguerească, nu mai mult așa cum dreptul firesc și dumezeesc îl arată: cum e scris în limba mamei sale! Nu este lege pe acest lucru nelegiuit, ci simplă poruncă ministerială, dar ea va fi îndeplinită cu sila!

Mai mult! Nici nu cere numai atât, că numele să fie scris cu ortografie unguerească, ci unele chiar traduse pe unguerie! De pildă: Suciuc, scris pe unguerește ar fi Szucsuc, și cine l'ar ceti, cel puțin l'ar rosti ca și românește. Ministrul însă spune că pe Suciuc să-l scrie Szucsuc! căci, zice el, acesta e nume unguerec, numai Românii l'au schimonosit după firea limbii lor!.. Ba el zice că cei ce poartă acest nume, au fost pe vremuri ungueri, dar s'au românizat și acum cel puțin numele să le fie... cucerit iar pentru maghiarism.

E fără păreche în istoria volnicilor, aceea ce ministrul de culte ungar săvârșește!

E rîndul deputaților noștri să aducă vorba și în dietă asupra acestei nelegiuiri și să se ridice glasuri de protestare în adunările populare politice ce vor urma, iar Archiereii noștri ar trebui să întrevină și Sfințiile lor la ministru și chiar la Maestatea Sa, a nu da această lovitură unui lucru atât de scump fiecărui om, ca numele familiar, — căci asta privește și biserica și catastifile și drepturile ei!

În adunările populare ce să țin și să vor mai ținea, să se protesteze contra acestei pecătoșenii!

Femei binecredincioase.

Ni-să scrie din Sasca-montană:

Impodobirea casei Domnului arată în fiecare loc vrednicia credincioșilor din comună, îndesesebi însă vădește, de are acea biserică femei binecredincioase ori nu prea? Că femeile cu bună credință poartă mai mult decât bărbații grija impodobirii casei Domnului, și dacă numai voesc și să pun pe lucru, izbutesc. S'a vădit asta și la noi în Sasca de curînd. Mai multe femei iubitoare de sfința bisericii, s'au pus și au umblat pe la creștini de au adunat daruri, și din acelea au făcut astan pe sfințele Paști doi prapori frumoși (steaguri bisericesti), în preț de 80 cor. Sunt tare drăguți. Laudă bună cade-se vrednicelor femei. Tot femeile au adunat apoi alt rînd de jertfe dela credincioși de au făcut pe sfințele Rusalii 14 stihare pentru copii ministranți (ce să îmbracă la sfința și jăbă uneori, ori la ieșiri cu litia afară), care au costat iar 80 cor. Și au mai cumpărat și o sfință evanghelie în preț de 34 cor.

Nu trebuie să laud eu aceste fapte de dragoste pentru casa lui Dumnezeu, că să laudă ele pe sineși. Binecuvîntă, Doamne, pe cei-ce iubesc frumuseța Casei Tale! Tu pe aceia li preamărește și-i mintuește!

Sasca-mont., lun. 1911.

Alex. Băiaș, ocnar.

Pilda de sus, o, e de mult e grăitoare. S'a zis și să zice în viața noastră de obște, că e greu a face una, ba e greu alta, că poporul și pe dincoala, nu prea-l poți mișca, etc. Cine spune că nu? Nu-l poți mișca acolo unde nu ști cum să umbli cu el! În prea multe locuri trebuie prins lucrul iacă așa, ca la Sasca, căștigînd sprijinul femeilor bune, că apoi ele nu arareori îți arată sfințituri mai frumoase decum credeai! Nu numai pentru trebuințele sfinței biserici, ci și pentru alte scopuri nobile.

Ian pună să frații noștri preoți sau alți cărturari buni, și cerce a însușii pe femeile din comuna lor, de pildă pentru a răspîndi cărțile alese, morale, cu bune învățături, în mijlocul tinerimei, așadar pentru a răspîndi cultura, lumina bună, în popor, — și vor vedea că ajung la isprăvuri tot așa de frumoase cum arată pilda de sus, că s'a ajuns pentru cumpărarea podoabelor bisericesti cutari! Și doar de sufletele fiilor noștri, datori suntem a ne îngrijii ca de însuși altarul lui Dumnezeu, căci suflarea lui Dumnezeu sunt ele și schintee din duhul lui, și dela grija ce o purtăm de această schintee sfință, atîrnă toată fericirea și înălțarea noastră ca singuratici și ca popor!

Căștigați dar pe femeile vrednice pentru a le face pe ele și sămănătoare a cultului în popor, să pună pe suflete podoabele strălucitoare cerute de vremile înaintate de azi, și — vrednici-vor aceeași laudă, pe

care o vrednicesc cînd împodobesc Casa lui Dumnezeu — Și veți vedea că mult poți cu ajutorul lor!

Dar asta ce-o mai fi?

Ziarul „Românul“ din Arad aduce o știre, care atinge tare neplăcut sufletele românești. Arată că în 18 Iunie n. s'a sfințit biserica gr.-or. română din Feldioara-săcuiască de către însuși I. P. Sfințitul Arhiepiscop și Metropolit I. Mețianu, dar pe sufletele înălțate prin frumuseța și strălucirea sărbătorii, iute a trebuit să cadă bruma unei dureri simțite: Trei din sfetnicii I. P. Sfinției Sale, la masa ce a urmat după sfințire, s'au întrecut în a ținea vorbiri unguerești, aducînd plecaciuni și laude și tîmie deregătorilor și familieimaghiare a unui anumit Zichy István, nepot al ministrului Zichy.

Numai mai sus arătăm, că ministrul de culte (peste școale și biserici) Zichy János, unchiul lui István cel dela Feldioara, a dat o nespuse de obraznică poruncă către învățătorii din țară, silindu-i pe viitor a ne schimonosi și batjocori numele de familie, scriindu-le nu cu ortografia (rînduiala de scris) românească, ci după ortografia unguerească. Să vădește peste tot din toate ale sale acest ministru, ca un foarte încrăvit șovinist maghiar, care prigonește la nemurire tot ce e românesc în această țară, până și dreptul de a ne scrie numele de familie așa cum ne-a rămas din moși și tați, românește! Ce ț-ar mai lăsa românesc în tine acest om hain, de ț-ar putea lua, cum îți poate lua prin sila ce o face învățătorilor, numele românesc?! Și nepotul seu István, doar n'o fi cineva așa de copilăros să creadă că e mai puțin șovinist ca unchiul seu? Și toată familia lui așa!

Cum vine dar un om sus pus în biserica noastră românească, un sfetnic Metropolitan, — să aducă în fața poporului tîmiiere și laudă și vorbe de slăvire, la adresa unei familii de acest fel?

Doamne, până unde ne cobori în prețuirea de sine? Până cînd vei mai lăsa, ca Românul să nu fie mîndru de aceea că e Român, și la cel dintii privilegiu să se arate că ușor să poate despărți de drepturile neamului său și a limbii sale? Cînd vei vărsa în toate inimile românești dragostea cea neînfricată de limbă și neam?

Iacă știrea cea de puțină laudă, ce o aduce „Românul“:

O sfințire de biserică și — încă ceva. În 5/18 Iunie s'a sărbătorit cu

deosebită pompă sfințirea bisericii gr.-or. din Feldioara-secuiască (com. Turda-Arieș) de către însuși Ex. Să Metropolitul Ioan Mețian. Terminîndu se sfințirea s'a dat un banchet mare cu 200 de tacimuri, în onoarea Ex. Sale într'o șatră ridicată în curtea spațioasă a școlii de stat. La banchet au venit și notabilitățile (deregătorile) străine din jur, în frunte cu contele Stefan Zichy, vărul ministrului de culte.

E de scos la iveală acest banchet nu atît pentru strălucirea lui, ci pentru a protesta împotriva ținutei ciudate a P. C. Sale, Dr. E. Roșca, a asesorului cons. Lazar Tritean și a protopopului Iovian Mureșan, cari într'o clipă de nefericită inspirație, au făcut păcatul de a închina la o masă românească, cu prilejul unei asemenea sărbări religioase-culturale, — în limba unguerească, aducînd temenele administrației și familiei lui Zichy, acelu Zichy, care chiar în zilele acestea a dat 2 porunci revoltătoare, asupra vieții noastre naționale! Acest fapt este cu atît mai de osîndit, cu cît acei domni, măgulii în chipul acesta nevrednic din partea amintitorilor bisericani, știu bine românește.

E trist a vedea cum înalți deregători bisericesti, sub a căror grijă să cresc rînduri de preoți, chemați a face apostolia limbii românești, nesocotesc în felul acesta limba bisericii naționale, în fața acestui popor amenințat cu maghiarizare totală!

Noi mai avem de adăugat puțin. Comuna Feldioara săcuiască din comit. Turda-Arieș, e comună mestecată: sunt în ea 2 părți românești (63%) și una parte unguerească (36-7%).

Românii din aceasta comună, zidindu-și biserica și luînd asupra-și sarcinile nu prea ușoare, de a aduce la sfințire pe chiar capul bisericii, lucru totdeauna împreunat cu însemnate cheltuieli, — negreșit au făcut-o cu gîndul, că aducînd în mijlocul poporului pe Archiereu și pe sfetnicii săi, aceia să verse nouă credință și alipire la biserică și întărire sufletească!

Coborîrea unui Archiereu în mijlocul poporului, nu e la noi lucru de toate zilele. Cînd un așa preot mare vine undeva între popor, mii și mii de inși ascultă cu luare aminte mai încordată ca de altă-dată, să-i prindă toată vorba, toată povăța, toată pilda ce i-o va spune! Pentru aceea de mare însemnătate e, tot ce un Archiereu sau în locul lui sfetnicii săi, grăesc la astfel de privilegii sărbătorești, — căci ei pot edifica sau pot dărîma prin cuvîntul lor, pot întări sau pot slăbi! Și acolo nici Archiereul, nici Sfetnicii săi, nu mai sunt ai loruși numai, nici ai cutăror prietini ori cunoscuți, ci sunt ai turmei vii ce-i încun-

joară, și toate ce spun și ce fac, așa trebuie să le facă, ca să știe că prin ele întărire sufletească aduc turmei lor credincioase.

Cu cât mai mult *asta* o vor fi dorit preoții și fruntașii bisericii noastre din Feldioara Săcuiască, unde frații noștri români, trăesc mestecați cu Ungurii?! Aci mai mult ca oriunde, fiecare cuvânt al înalților oaspeți, trebuia să aibă ca țintă: a picura duh bun, românesc, în sufletele acestei turme de oi, ce trebuie să-și petreacă zilele aci în apropiere de o pășune plină de călbază pentru viața lor românească!

Cred sftetnicii I. P. Sfințitului Archiereu dela Sibiu, că prin cele trei bāsade ungurești, au lucrat la întărirea *asta* sufletească a fraților din Feldioara săcuiască? Aș! Vor zice aceia acum: D'apoi că doar și domnii noștri cei mari, așa ne învață: să umblăm cu fruntea în pământ și cu pălăria în mână naintea acestor strașnici dușmani ai noștri! Și ei pleacă steagul dreptului limbii românești, chiar și acolo unde n'ar fi silă s'o facă! Etc.

Aceste încheeri au dorit cei trei sftetnici archierești să le tragă poporul nostru din Feldioara-săcuiască din ținuța lor la acea sftintire de biserică?

Astfel de ieșiri în mijlocul poporului, trebuie să fie în două direcții cu bune urmări: să crească încrederea poporului în viitorul său, în dreptul său, și să crească vaza archiereilor în ochii poporului.

Tare ne e teamă, că această sftintire de biserică, n'a slujit nici una, nici alta din aceste ținte!

Cît de mult ne-ar cădea bine nouă, bieți creștători a întâmplărilor din viața poporului nostru, — să putem vorbi numai cu laudă, cu bine, despre astfel de prăznuri în popor. De ce nu ne dau Archiereii noștri și sftetnicii lor, privilegiu de acest fel numai? De ce ne silesc a ne ridica noi cei mici, cuvîntul și a le arăta cum e dorința inimii poporului, dorința de care ei trebuie să țină samă, mai mult decît de zimbetul falz și viclean al cutărui — văr ori nepot de ministru!..

Automobilele mult ieftinite.

— Viitorul acestor mașini. —

Tot mai mult să răspîndesc automobilele în zilele noastre. Dar automobilul de azi e încă tot numai unealtă de lux. Nu să poate întrebuița în locul trăsurilor, ori a călărilor de povoaș, fiind prea scump un automobil mai de treabă. Dă vrei să ți cumperi un automobil mai mărlșor, te costă 10—15.000 cor. și de aci în sus!

Acum de curînd o fabrică ame-

ricană, firma »Ford«, născocind un soi cu totul nou de automobile, să zice că și mai bune ca cele de până aci, — a ieftinit cu o cale, foarte mult acest obiect! Un automobil de clasa întâi cu putere de 20 cai, costă la fabrica numită numai 5000 cor!

Pe vreme-ce ori care dintre cele mai mari fabrici de automobile din Europa, fabrică și vinde anual cel mult 4000 de automobile mari, fabrica Ford, din Detroit, a vîndut anul trecut 30.000 de automobile numai din soiul acesta nou cu osii largi!

Automobilul »Ford« cîntărește, zvind o mașinărie puternică, dar de tot ușoară, abia 650 kigr. Străbate depărtări uriașe pe ori-ce timp și pe drumuri cît de rele, avînd lipsă pentru suta de kilometri, de 10 kgr. benzină.

Automobilul acesta nou să deosebește de celelalte, nainte de toate prin osiile sale de tot largi. Nu face de loc zgomot și nu să poate răsturnă.

Că de ce vinde americanul Ford așa de ieftin automobilele sale, să înțelege ușor, dacă ne gîndim la bogăția și istețimea fabricilor americane, care în vremea din urmă cuceresc tot mai mult în toate părțile lumii, și pe noi cei din Europa ne bat la noi acasă cu negoțul lor bun și ieftin, de te pune în uimire!

Automobilul »Ford« e prețuit ca un bun pas dela mașina de lux, la mașina de folos: după aceste automobile cari slujesc tot mai mult ca trăsuri de călătorie în locul celor cu cai, — vor urma mașinile pentru cărat povara de coloro, fără chinuirea vitelor! Cu timpul vom ajunge a vedea cărîndu-se griul din timp, ba și lemnele din pădure cu astfel de mașini, ba și arînd cîmpul.

NOUTĂȚI

Zaharie Bârsan și dna Olimpia — la Orăștie.

Luni și Marți, au jucat la Orăștie dna și dl. Bârsan, cu ajutorul a 3 artiști mai tineri, piesele: Răzbu-narea și Vînturătorii mărilor. Lumea românească din Orăștie și jir a înțeles chemarea ce i sa făcut și, cu toate că au fost zile de lucru, s'a grăbit să alerge la aceste două reprezentații, despre cari apoi s'a încredințat, că au fost a'eeva așa de alese și cu măestrie jucate, cum să punea în vedere prin foi și prin graiu viu. Ne-au mai dovedit aceste două seri, că dl. Bârsan și dna, și-au statornicit deja la noi: nune atît de bun, încît e de ajuns să se dea de știre că vin, și publicul aleregă cu drag la ei, fie zi de sărbătoare, fie zi de lucru. Și nu pe o seară numai, ci bucuros și pe două, poate și pe mai multe, de-ar avea răgaz să stea să-i joace.

În sara dintîi rolul de frunte l'a avut dna Olimpia Bârsan în comedia Răzbu-narea, și cu adevăratul dsale mare talent, a stors admirația și aplauzele sale, care a fost aproape plină.

Deși piesa e lipsită de unele din însușirile comedei adevărate, dna Bârsan totuși a știut tîlmăci atît de artistic rolul dsale de »fată exotică«,

Mexicană capricioasă, energică și încăpătîină, încît publicul în mare parte nici n'a băgat de seamă lipsurile acestei comedei franceze. Artiștii au fost viu aplaudați. Mult a plăcut apoi piesa din sara a doua: Vînturătorii mărilor. Publicul a fost atît de pătruns de jocul artistic al dlui Bârsan, care în dramă și în tragedie e în elementul său, încît la eșire fiecare ținea să-și spuie părerile sale asupra piesei, încingîndu-se astfel în public o viuă discuție de literatură, care vai, e atît de greu de auzit alledăți, mai ales la noi Români de prin provincie. Suntem mulțumitori pentru aceasta dlui Bârsan, care ni-a redat cu atîta putere și artă tipul marinarului mîndru și vecinic dornic de lupta cu valurile! Bogate aplauze au răsplătit pe talentatul și iubitul nostru artist ardelean, care face de-o vreme încoaci cea mai curată apostolie culturală prin teatru, la noi.

— »Ce impresie a făcut asupra publicului?« m'a întrebat dl. Bârsan după reprezentație, și ochii lui vil m'au privit întrebători.

— Bună, foarte bună, — zic eu și atunci am cetit pe fața lui mulțumirea artistului, care face arta din adevărată iubire de neam, și care numai așa e mulțumit de sine, dacă vede că și publicul e mulțumit de jocul lui!

Afară de dnei și dlui Bârsan, mai aducem mulțumiți și dșoarei Brașovean, sora dnei Bârsan și dlor Mărculescu și Tancovici, cari în rolurile lor încă au fost bine.

Rugăm pe cetitorii foilor noastre să alerge cu deplină încredere și dragoste în calea acestor artiști, pe unde să va vesti că să vor da încă de ei reprezentații, căci n'o să le pară rău de o sară două, petrecută în mijlocul lor.

Popor înțelegător al însemnătății sale. O foaie croată aduce o veste foarte frumoasă din felul cum partidul bosniac-croat știe înțelege însemnătatea ce o are numele țării lor în limba slavă. Spune a-nume, că acest partid a hotărît, ca să umble în rînd, ca numele Herțegovinei să fie schimbat, căci acesta e un nume, ce i făcut din cuvîntul nemțesc »Herzog«. Numele adevărat al țării e pe limba lor slavă: Zahumlje sau Hum. Și acuma ei cer cu tărie, ca în legi și în tot locul, numai acest nume să fie luat!

Ce să zicem noi la asta, cari vedem cu ochii, cum zi de zi guvernul unguresc ne schimbă numele satelor noastre, făcînd ca vechile numiri frumoase și dulci, să plară și să primească altele întortochiate și greu de spus. Azi de pildă nu mai auzim de frumosul nume Buten, căci guvernul a zis că acest nume să fie înlocuit cu hodorogitul: Körösbökény, căruia poporul nostru bun numai așa nu-i va zice nici-odată!

Moarte. O foarte dureroasă întâmplare a tulburat Dumineca trecută pacea familiei fruntașe a dlui protopop Vasile Domșa din Orăștie.

Pe cînd dsa tocmai servea înaintea altarului în sftinta biserică, pe la jumătatea liturgiei, o știre telegrafică li aduce vestea îngrozitoare, că fiul dsale Celsius-Eugeni, student de școale comerciale în Arad, să află în primejdie de moarte. I-să spunea lucrul numai de jumătate, pe cînd în fapt era mult mai rău, și pe cînd a gătat cu serviciul, trăsura de plecare la tren îi aștepta, căci numitul său fiu murise în mod subit, sinucis, în dimineața aceea! Infrîți de durere, au plecat nefericiții părinți cu acceleratul de amiaz și au sosit la 4 în Arad, unde și-au aflat mort pe fiul, pe care-l știau voinic și tiner, de abia 19 ani.

L'au adus Luni la casa părintească, și de aci a fost înmormîntat în mijlocul unei negrăite jale, Marți d. a. de părintele protopop I. Popovici din Geoagiu asistat de 2 preoți. Dzeu să-l odichnească în poce și să mîngăe greu întristata familie, căreia li trimitem simțite condolențe.

S'a scumpit tutunul. Nu ne vine a crede și totuși e așa. Tutunul s'a scumpit neașteptat de mult. De-acum fratele nostru n'o să mai fumeze pachet de tutun cu 3 creștari și nici țigaretă cu 1/2 creștari, căci tutunul s'a scumpit mult, — foarte mult! Statului i-au trebuit multe parale și a găsit această camijloc potrivit de a ajunge la ele. A scumpit articolul cel mai căutat în țară, și acum dacă lumea nu să va mai lăsa de fumat, o să se încasese la an cam cu 21 milioane mai mult pe tutun, decum până aci i-s'a încasat. Pe noi ne doare de scumpirea tutunului din pricina, căci aici s'a făcut *poporului* iarăși o nedreptate strigătoare la cer.

Și iacă cum. Dl. ministru a aflat de bine a scumpli mai ales acele țigaretete și tutun, pe care-l folosește pătura săracă a țării. Țigaretetele scumpe, de cari fumează dl. ministru și sftetnicii săi, nu s'au scumpit *de loc*, sau numai foarte puțin!

În fața acestei nedreptăți avem cu toții cari fumăm, o datorință, și anume: să arătăm dlui ministru, că dacă e așa vorba, apoi ne vom lăsa de tot de tutun, ori vom scădea la foarte puțin folosirea lui. Toți acei cari țin la îmbunătățirea sortii poporului a sftintă datorință, a grăi și a stărui împotriva tutunului.

Pilda ni-au dat-o deja socialiștii, cari luptă mai aprig împotriva tutunului și de fapt ajung la roade foarte frumoase. În tutungeriile, cari trăiesc numai de pe spinarea muncitorilor, azi tutunul stă în rafturi și abia-l mai caută cineva.

Acele tutungerii, în cari înainte de scumpirea tutunului, se vindea la zi de 70—80 coroane, azi abia să vinde de 7—8 coroane. Aceasta e isprava dlui ministru, care în chipul acesta va duce la ruină și o mulțime de oameni, cari își ofș-

tigau pânea de toate zilele numai din vinderea tutunului:

Dacă poporul va ști să stăpînă și să ține la sine, iată aici un privilegiu strigător, pentru a putea crăta ministrului, că poartă socoteală și-a făcut! Dacă numai 20—30 mii de oameni să vor lăsa de tutun în anul acesta, dl ministru va ajunge grele zile, ba s'ar putea să fie silit și să plece din locul său, căci a adus o lege, care a adus un câștig, ci pagubă țării!

Gîndiți asupra lucrului, oameni buni, — vă lăsați de tutun!

Arătare interesantă a fost în cele din urmă zile alui Iunie prin trafice: știind fumătorii că dela 1 Iulie tutunul e mai scump, au dat năvală asupra traficelor să-și cumpere tutun pe luni de zile înainte, până e încă lesne, — așa că în multe orașe să ajunsese la capătul lunii de erau traficele goale de tot și nu mai aveau ce da fumătorilor!

Advocat nou. Dl Dr. Petru Groza, fiul mai mare al dlui preot Adam Groza din Coșteiu (Inga Lugoj), a depus cu bun succes cenzura de avocat la Budapesta! Sincere felicitări!

— Transport de cărți nouă, așit din marea editură „Minerva” dela București, cît din „Biblioteca pentru toți” (Alcalay) au sosit la „Librăria Națională” din Orăștie. Sunt între ele noutăți literare foarte frumoase:

- Anghel: Fantome, . . . cor. 2—
- Flamorian: Urania I. II. . . . 060
- O. Wilde: Pescarul și sufletul său 030
- Ciocirlan: Inimă de mamă . . . 030
- E. Tailler: Succesul în viață. . . 030
- E. Dumos-Tatăl: Măestrul Adam Colobrezul 030
- Ed. About: Grecia de azi I. II. . . 060
- Sienkiewicz: Drama Elen . . . 030

Pentru porto să se trimită deosebit.

Dl Andreiu Bârsan distinsul profesor dela Brașov, trecînd eu sfîrșitul acestui an școlar la penzie, eforia școlaelor arangează în onoarea lui în ziua de Sft. Petru, un banchet de adio. Va fi sărbătorit ca unul din cei cari au fost podoabă prețioasă corpului profesoral dela aceste însemnate școli. Dl Bârsan, care e și vicepreședinte al „Asociațiunii”, să mută apoi la Sibiu, avînd de gînd a-și închina talentul și sufletul în slujba acestui însemnat așezămînt cultural.

Petreceeri.

— Comitetul filial al „Societății pentru fondul de teatru român din Oradea-mare” invită la *Reprezentăția teatrală* ce o va da domnul Aurel P. Bănușiu, cu o trupă de diletanți și cu concursul binevoitor al artiștilor Ionel Crișan și Ștefan Mărcuș Duminecă, 9 Iulie n., în sala cea mare dela „Kereskedelmi Csarnok”. Venitul curat este destinat pentru Fondul de teatru.

Advocat nou în Sasca. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Sasca-montană (comint. Caraș Severin), strada principală, peste drum de judecătoria. Cu deosebită stimă Dr. Mihail Brădicăanu, avocat.

Na trageți clopotele, cînd e furtună. Este un obicei, nu numai la noi Români, ci și la alte popoare, că în apropierea furtunilor de vară, să trag clopotele. Până prin veacul al XVIII, lumea a crezut, că clopotele, în urma trîmurărilor făcute în aer, împrăștie norii. Ci aceasta nu e adevărat. Nenumărate întimplări dovedesc, că trîgîndu-să clopotele, pe vreme de furtună să mărește, nu să împrăștie, primejdia! Trîmurările aerului și clopotele, au putere asupra fulgerului și el în urma acestora mai grabnic părăsește norii, ca să cadă pe pămîntul nostru. Conștiințele (conducerile bisericesti) din Bretania, Trier și Moravia au oprit credințioșilor, tocmai în urma acestor dovediri, trasul clopotelor pe timp de furtună. Ar fi bine să se facă și la noi asemenea.

Producția din Brixnic amînată. Tinerimea adultă din (Q. IIIa) fiind împedecată a-și ține producțiunea teatrală împreună cu joc, în 18 Iulie a. c., — aduce la cunoștință că e ținea tot cu acel program Diminecă în 18 Iulie st. n; în localul școlaeli. Inceputul la 2 ore p. m. Comitetul arangiator.

Principele de coroană și zahargiul. Din Szekesfehervár să dă în vilagi următoare întimplare interesantă a principelui de coroană: Carol Albert, care e sublocotenent în armată, și să afla pe vremea aceasta la manevre în apropierea acestui oraș.

Prințul de coroană s'a dus la Szekesfehervár în tovărășia a mai multor oficeri, cu automobilul, și aici au intrat într'un hotel ca să cîneze. Ca să nu fie cunoscut și a luat de pe pept medaliile și s'a pus la masă fără de ele. La cină a venit la masă un Zahargiu (om, care umblă cu zahăruri sara prin cafenele) și a dat prințului de coroană să joace la noroc, ca să câștige ceva zahăruri de-o avea noroc. Prințul a câștigat de vre o 5 ori după oaltă, trîgînd mereu numeri potriviți. Zahargiul văzînd norocul mare a sublocotenentului l-a bătut prietenește pe umeri și i-a zis: — Ai un noroc strașnic, dle sublocotenent.

Prințul de coroană a zîmbit și-ret și a pus apoi în mîna Zahargiului un galben de 10 coroane. Cînd a aștat apoi, pe cine a bătut el pe umăr, a stat multă vreme dus pe gînduri și într'un tirziu a strigat: Fie, că-i fain om: S'a plătit să-i zic așa.

Feriți-vă de hoși. În gările orașelor mari vezi aproape pe fiecare părete, pe fiecare ușe, cite-o tablă cu scrisoarea: ferii-vă de hoși! Ci într'adevăr poate nici într'un alt loc nu e nevoie de pază mai mare, ca în gări (stații de drum ferat). Să învîrte aici atîta lume, incît și pe lîngă cea mai bună pază prînd aripi unele-altele acareturi ale omului și cînd să urcă în tren vede, că ceva-i lipsește, după care apoi poate fluera în buze.

Duminecă dimineața astfel a pătît în gara de apus din Budapesta, avocatul Dr. M. Dömölör, care călătoria împreună cu soția sa la o moșie a lor. Înainte de a să urca în tren au dat pachetele unui hamal, ca să le așeze în un vagon de clasa I. Acesta le-a așezat și-apoi a plecat în treaba lui. Avocatul și soția cari

s'au urcat numai mai tirziu, pe cînd plecă trenul, au băgat de seamă, că le lipsește un geamantan (cofăr) mic galben, în care erau aurituri de ale doamnei în preț de vre-o 10,000 coroane. Au dat încă de pe tren de știre unui detectiv, care a și pornit în căutarea hoșului îndată, dar fără vre-o ispravă. Hamalul nu știe nimic de toată treaba, și hoșii la toată întimplarea sunt niște oameni, cari din astfel de furturi trăiesc.

Cel mai bătrîn sublocotenent de cavalerie. Rară bucurie a avut mai zilele trecute sergentul (strajameșterul) de husari Vichentie Onol Fényes, care servește în armată dela 1855. Majestatea Sa l-a înaintat la rangul de sublocotenent (Lainnant), fără ca să-i ceară examenele prescise. Bătrînul sublocotenent a luat parte la o mulțime de lupte și are multe medalii, drept semne ale vitejiei sale. Cea mai mare onoare însă i-s'a făcut acuma, cînd a ajuns ofițer în un chip atît de neobicinuit.

Isprava călăului. Pedeapsa cu moarte în timpul din urmă e foarte rară. În unele țări (de pildă și în România) ea s'a șters chiar de tot, și în astfel de țări osînda cea mai mare e: temnița pe viață. În unele state mai luminate, chiar dacă să mai osîndește cineva la moarte, acela e ucis nu cu ștreangul, nici cu barda și nici cu gloanțul de pușcă, ci cu un curent electric puternic. Acest curent e așezat în un scaun și osînditului i-se spune să se așeze pe el. Într'o clipă curentul îi străbate corpul și el rămîne șapăn, fără a simți nici cel mai mic chin. Astfel să ucid cei greu vinovați în cele mai multe state ale Americii de Nord.

La noi, firește, nu să pomenește încă de așa ceva, cîtă vreme vrednicul călău: Bali Mihály își face încă isprava cu deplină dibăcie și siguranță.

O moarte prin ștreang să săvîrșește astăzi Joi, la 7 ore dimineața în temnița „Csillag” din Seghedin — cum să dă de știre. Osînditul la moarte prin ștreang e Ștefan Szalma, ucigaș și jăfuitor, a cărui rugare de grație (iertare), nu a fost luată în seamă. Bali Mihály a sosit la Seghedin Mercuri, ca să pună la cale pregătirile de lipsă la această osîndă.

Profesorul Dr. Braun von Fernwald directorul clinicei nașterilor din Viena, scrie: »M'am convins foarte adeseori despre efectul repede și sigur al apei amare naturale *Frans Josef*, și de aceea recomand femeilor bolnave folosirea acestei ape foarte bune».

Soldat îndărătnic. Din Praga să scrie, că pe un soldat din regimentul 31 fiindcă s'a purtat necuviincios pe stradă, l-au dus la casarmă, unde un ofițer a voit să l i a la răspundere. Soldatul a început a să obrăznic cu ofițerul, ba chiar a l vătămă, așa, că acesta s'a văzut nevoit a pune la ordine pe soldat cu citeva lovituri de spadă. După asta soldatul a fost întemnițat, dar și aici să poartă îndărătnic din cale afară și nu va mîncea nimic, zicînd, că nu va mîncea, până nu vor trage la răspundere și pe ofițer.

Hoș isteț și îndrăzneț. La posta din Nagysurány (nordul Ungariei) era ca servitor un fecior de țaran de 18 ani: Mihai Raicsák, care zilele trecute a stat înaintea judecătoriai pentru vre-o 14 feluri de înșelătorii și falsificări de documente. Tinerul acesta a făcut păcatele acestea în chip tare isteț.

A început a încheia legături de negoț cu firme de gramofone din Budapesta și a cerut în numele unei rudenii de-ale sale, gramofone și plăci în preț de vre-o 400 cor. Firma vinzătoare din Budapesta s'a îndreptat la o bancă de-acolo, să-i deie lămuriri despre averea aceleia, în numele căruia Raicsák ceruse gramofonul. Servitorul însă a pladit și a cunoscut scrisoarea fabricel, și fără teamă a desfăcut-o, trimițînd tot el răspuns la cei cu gramofonele, că Richtarik, neamul său (în numele căruia ceruse un gramofon fain și scump), are avere cam de 50.000 coroanel După asta, firește, firma a trimis gramofonul comandat și servitorul isteț acum a luat el pachetele venite pe numele lui Richtarik, și a vindut gramofonul la altcineva pe bani buni. Asemenea hoșii a făcut și cu o firmă de cărți, dela care comandase în numele unui candidat de avocat. Dela giuvaergii (vinzători de inele scumpe, ciasuri, lanțuri de aur, etc.) a înșelat cam tot în chipul acesta lucruri scumpe, cam în preț de 5000 coroane.

Descoperindu-i să acum într'un tirziu toate nemerniciile lui, a fost tras în judecată și tribunalul l'a osîndit la un an și jumătate temniță, luînd în samă, că e tînăr și nepe-depsit până acuma.

Cu cite mișelii își mai bat oamenii capul în orașe mari.

Nu întrelăsa

a cerceta „Librăria Națională” dela Orăștie, care a căpătat acum în 14 Iunie un mare transport de

icoane sfinte

foarte frumoase și ieftine în un număr viitor vom publica listele lor și prețurile.

Tot aci frumoase icoane naționale.

CATALOGUL Librăriei

a ieșit de sub tipar. Celor ce îi cer să trimită gratis.

Asemenea catalog de Gramofone și Eufone și de plăci cu cântări românești.

POSTA REDACȚIEI

Dlul A. B. în B. magh. Te rugăm să să atrăni a publica „rectificarea” trimisă, fiindcă eu nu e de vre-o înșelătate. Correspozentul din verș, prețuind, să vede, bunelc arătădușe a dlui Inavajbör, a spus despre dînsul o vorbă bună și despre purtarea lui la alegorii, atribuindu-l poate mai mult pe ceea decti trebuia. Dar asta nu face supărare. Dron-tre rămîneți același vrednic, ori că să mai vedeți ceva din vorba bună ori nu.

HAMURI

dela cele mai ieftine până la cele mai fine și de lux, — frîne, șauze, șezuturi pentru trăsuri (ziț-uri), — pregătește pe chezeșie din cea mai bună materie și cu prețuri moderate! — Asemenea primește *reparaturii* și le execută l dată și bine!

Ioan Comă
măstru curelor în Orăștie
(Casele Dr. Schull, piața-mare).

Doi învățăcei tipografi

să primesc
în „Tipografia Nouă” din Orăștie.
Să fie bine dezvoltăți.
Vârsta: 14—16 ani.
Să știe bine cell și scrie.

Atentie!

Société des : :
Papiers Abadie.

Fiindcă în timpul din urmă s'au pus în vânzare felurite imitații de ale cunoscutel și iubitei marcă de tuburi pentru cigarette

RIZ ABADIE (RIZ DORÉ)

recercăm pe on. noștri mușterii, să fie atenți la numele **Abadie**, pe care imitațiile vor să-l înlocuiască cu alte numiri. Feriți-vă de cumpărarea imitațiilor de calitate mult mai slabă! Noi le-am urmărit pe calea legii.

Societatea de hirtie de țigaretă
8-26 (168) „ABADIE”.

Nr. 211/911.

Publicațiune!

În comuna Orlat (Îngă Sibiu),
să va ținea în 24 Iulie a. c.

tîrg de țară

Împreună cu (223) 1-2.

tîrg de vite

de tot soiul.

Primăria comunală.

Nr. 192/911.

Anunț de licitațiune.

Duminică, în 3/16 Iulie a. c. să
dă prin licitațiune minunândă în
întreprinderea, facerea a 250.000
cărămida pentru biserica din Șu-
gag. Licitațiunea să va ținea la 2
ore d. a., în școala confesională din
loc.

Doritorii de a întreprinde acest
lucru, să se prezenteze în ziua a-
mintită, dimpreună cu documentele
recomandatoare ce vor fi avînd.

Condițiunile de licitare și luc-
rare, să pot ceti în fiecare zi dela
8—11 ore la oficiul parochial. În-
treprinzătorul nu are dreptul de a
pretinde diurne sau alte spese de
călătorie.

Cei ce doresc a lua parte la
licitație, sunt datori a depune un
revers că cunosc condițiunile sub
cari să dă această lucrare în în-
treprindere, și să supun acelor, sub
urmările legii. (222) 1-1

Șugag, în 20 Iunie 1911.

Pentru epitropia bis.

G. Perian, Nicolae Bogdan
par. gr.-or. epitrop.

Copii de suflet!

Am o fată de 12 ani și un copil
de 4 ani, îi dau în creștere, ca
copii de suflet, la om bun ce i-ar
primi. Pentru acela îi dau, că nu
pot să-i fericesc pe cum eu voesc.
Copii sunt foarte isteți și din casă
bună. Adresa o dă administrația
foii. (226) 1-1

Învățacel

să caută și să primește îndată
în prăvălia mixtă a subscrisului.

Cei cu citeva clase gimna-
ziale ori reale, sunt preferiți.

Nicolae N. Tintea,

192 comerciant în Seliște 5-5
(Szelistye, Szeben megye).

ANUNȚ!

Un tânăr Român,
care posedă lim-
ba română și cea maghiară în vor-
bit și în scris, caută loc de scriitor,
în ori și ce fel de cancelarie.

!!Știe scrie și cu mașina!!

Cei interesați să se adreseze la
administrația foii „Libertatea”
pentru adresă. 1-2

Are praxă de cancelarie advoca-
țională și privată. Scrisoare frumoasă!

Avis!

O mare moșie să află de vin-
zare în *Băcăinți*. Moșia e de
vre-o 54 jugere, între care vre-o
16 jugere pădure, cealaltă a-
rător și case, în care de pre-
zent e casarma gendarmilor. —
Să vinde din mână liberă.

Doritorii să se adreseze la

(224) 1-3 **Gönczy József,**
în Orăștie - Szászváros
(în spitalul-colegiului reformat).

O domnișoară,

caută ocupațiune în o can-
celarie advocațională s'au în o
prăvălie. — Știe lucra bine și
pe mașina de scris, atît
românește cît și ungurește.

Adresa o dă administrația
foii. (227) 1-2

De vânzare

una garnitură **mașină de
îmblătit** cu abur (cu cărbuni
ori lemne) **8 HP** putere,
în stare bună de funcțiune! Preț
foarte ieftin! Plata, după înțe-
legere!

GEORGE RECK,

Orăștie — Szászváros

(220) 1-2 (Str. Berliuțului).

Moșie de vânzare.

O moșie de 8 jugăre, cu casă
și drept de pășunat și pădure,
e de vânzare la subscrisul. Mo-
șia și casa să află în Mărtinești,
unde la toamnă să gabă co-
masația.

Doritorii de a cumpăra să
se adreseze la (219) 1-2

Iacob Avramesc I. Iacob

Mărtinești, p. Jeleđinți (Lozsád)

VAR!

În fabrica de var din ORLAT
să arde și expediază zilnic în mare
și mic renumitul:

Var de Orlat

liber de piatră și zgură!

Preț moderat, serviciu prompt
și real!

I. Banciu.

(183) 7-10 Orlat (Szeben m.)

2 sau 3 învățăcei

de zidărie

află aplicare la subscrisul măestru
întreprinzător de zidiri. — Vristă
14—16 ani.

Condiții după înțelegere

(200) 3-3 **Nicolae Borza**
măestru întreprinzător de zidiri
în Orăștie (Szászváros).

Practicanți de prăvălie!

În plăvălia de fierărie a sub-
scrisului află aplicare imediată
sub condițiuni favorabile 1 even-
tual 2 băeți ca practicanți.

Cei cu clase gimnaziale și
cunoștință de limbi, sunt pre-
feriți. (181) 2-3

Stan Steflea,

com. în Săliște, (Szelistye, Szeben m.)

3 calfe

pricepute în lucrările moderne de
măsurit (binale), află imediat apli-
care în atelierul meu, asemenea

4 băeți

trecuți de 14 ani și din case bune
primesc ca învățăcei (199) 3-3

George Genie

măestru măsar Szelistye (Szeben m.)

Casă și pămînt de vânzare.

În comuna Cigmău (comit. Hu-
medoarei) să află de vânzare din
mână liberă o casă constatătoare
din 4 odăi, cu crișmă și prăvălie
verandă, cugă de vară, grajd, șură,
magazin, două pivniți și cuglărie.
Afară de acestea să mai vînd și
20 jugăre pămînt arător.

A să adresa la:

Baum Moricz

(215) 2-3 Cigmău, u. p. Algyógy.

Nouă Cancelarie comercială

a lui

Schuster Sándor

(Deva, str. Baresal Nr. 7. Telefon 87).

Mijlocesc tot reul de afaceri co-
merciale, solide, ce există în țară și
în străinătate!

Bani ieftini, pe amortizație,
dela 1.000 până la 1 milion.

Vînzare și cumpărare de
case, pămînturi, moșii, păduri, băi
de aur, cărbuni, fier, etc., tot felul
de mobil și imobil!

**Mijlocesc împrumut pe ză-
logire de:** Hirtii de valoare acții,
etc., aurituri, petri scumpe.

Reprezintă pentru toată Tran-
silvania, marea bancă de asigurare
«FONCIERE»!

Rog, ca ori-cine are asfel de af-
aceri, să se adreseze la mine cu cea
mai mare încredere.

Honorar solid numai după ter-
minarea afacerii!

cu toată stima

Schuster Sándor.

(209) 3-3 în Deva.

În secolul al XX-lea.

Țărâna dela sat ca și doamna
dela oraș, are lipsă la casă de-o
mașină de cusut **SINGER**
ORIGINALA, pe care poate
lucra haine de sus, rufării, ajourin,
ciocripi, stopfin și brodă ca și cu
mâna.

Prin cele mai plăcute condiți-
uni de rate. Le capeți în Deva,
Rákoczy ut 1.

Agentura Orăștiei este la:

B. Stelescu

(218) 1-3 Strada Fabricii Nr. 3.
(Casele dlui S. Corvin sen.)

Caut spre aplicare!

O calfe la prăvălie micșă
(magazină mare de vinuri, slănină,
brînză, și la pregătirea slăninelor
din proaspete, formă ca la fleșerii)
Calfe numai pentru prăvălie, pe
lingă un salariu bun, etatea dela
20 ani însus, să aplică imediat.

Maideparte: primesc 2 băeți
ca învățăcei, etatea 12—15 ani, pe
aplicație de 3—4 ani, cu condiția
că pot bine să-și însușască
limba maghiară. Nu sunt
puși la alte lucruri de serviciu, ci
numai ce să ține de plăvălie, și
să cere să aibă cel puțin 2—3
norme. Cu stimă

(210) 3-3 **Nicolae Oprean,**
comerciant în Tîrgul-Mureșului
(Marosvásárhely).

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea
la proprietarul de vii din Șiria, (Vilá-
gos), **PETRU BENEĂ**, căci Vă
trimite numai **vinuri bune, curate**
și pe înșă prețurile cele mai
moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 66 fil.,
Rizling 68 fil.,
Roșu 70 fil.

Vinuri noi: Rizling 54 fil., Riz-
ling și Ruge ames-
tecat 50 fil., Siller 52 fil.

Rachie de trevere (comină) K 1-60
Rachie de comină specialit. » 2—
Rachie de drojdii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru
în fileri. Vinurile și rachia să expe-
dează sub îngrijirea proprie, dela
50 litri în sus și cu rambursă.

Vase împrumutez pe timp de 2 luni.

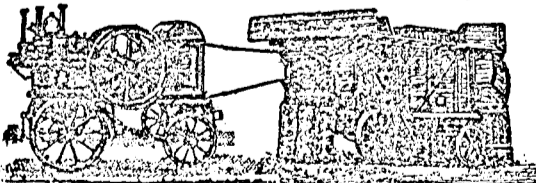
Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEĂ,

proprietar de vii și neg. de vinuri.
(15) Világos, (Arad m.) 19-22

ORĂȘTIE Szászváros CAROL RECK ORĂȘTIE Szászváros

Mare magazin de motoare, mașini agricole și industriale

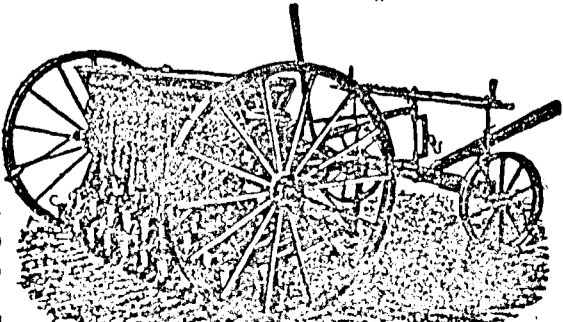

Motoare de benzină ameri-
cane cu garanță și preț redus
2 cai putere fl. 550
4 " " fl. 950
6 " " fl. 1.400
8 " " fl. 1.850
10 " " fl. 2.250

Mașini de sămănat în rîn-
duri sistem Dril, să poate
sămăna și cu 2 vaci slabe,
atît sunt de ușoare, toată
construcția de oțel, ga-
rantate.

11 rînduri floreni 170
12 " " 180
13 " " 190
14 " " 200

Plata în rate convenabile.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște

Primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, pe lângă anunț cu 4 1/2% — iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri și ridicări să pot face și prin Cassa de păstrare postală.

Darea de camete o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi:

pe cambii,

pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități,

pe obligațiuni cu cavenți

ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice).

Dobânda variază între 8% și 6%, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

Schimbă, adică cumpără și vinde, ori ce fel de monede streine cu, cursul zilei.

(202) 3—20

Direcțiunea.

Telefon 172. „LA CROITORIA UNIVERSALĂ“ Telefon 172.

I. PETRAȘCU, SIBIU — NAGYSZEBEN,

Strada Cislădlei Nr. 30 ::
Depozit de stofe engleze și germane.

Să pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, baltoane, etc. — Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit să aflu diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portepe, mănuși, etc.

Atrag deosebita atențiune asupra reverenzilor preoțești, ce să pregătesc în atelierul meu, ::::: după moda cea mai nouă. :::::

Comandele să pregătesc în timp foarte scurt.

(159) 10—20

In prăvălia de mode și manufactură a subscrisului află aplicare imediată

un sodal

care a practizat hino în orașă să se vînzător bun, să aibă purtare bună, etate 22—26 ani și să știe ceva și limba maghiară și germină

Salariul începător 120—140 cor. lunar.

Tot aici află aplicare și

2 învățăcei

din familie mai bună.

Cu stimă:

(201) Nicolae Popa 3—3

comerciant de manufactură, mătasuri, stofe, etc., în Lipova (Lippa).

Halical	PREMIER	Biciclu
Executate prima și valoros!		Cea mai naltă perfecție tehnică.
Catalog grat's.		in Eger (Boemia).
Atelierele „Premier“		
Reprezentant: Carol Reck, Orăștie.		
(163) 10—10		

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-ns veritabile hilze de cigarete Antinicotin de-alui JACOBI în cutii de lemn!“

Ai grijă! Numai cu scrisoarea „JACOBI“ e bună!

„Város-major Szanatorium“

și „HYDROTHERAPIE“

26 odăi arangiate cel mai modern. Supraveghiere medicală permanentă.

Telefon 88—99.

Birou central; stabiliment medical:

Budapest, Ferencz körút 29. n. a 8—9; d. a. 3—5.

Director-șef:

Dr. Cosmutza.

(884) 27—

Birou de informații.

Cunoscînd multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în Budapesta birou de informație și Agentură Românească.

Ori-ce informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, ori-ce informații comerciale și în general în ori-ce cauză, dau în restimp de 2—3 zile ori-și-cui. rezolvînd toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvirea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate; serviciu prompt, informații detaliate. (42) 17—20

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos utca 141 XII/19.

Atențiune!

Să atrage atențiunea asupra noului depozit de spirit

din Orăștie, — unde să poate căpăta cel mai ieftin și nefalsificat Spirit, precum și Licuieruri, Vinuri, în detalii și în mare! (143) 12—12

Fritz Chrestel în Orăștie, Piața poliției.

Un morar bun

care să pricepe la conducerea morilor mînate cu motor de benzin, și la cele cu gaz sugativ și sistem „Diesel“, —

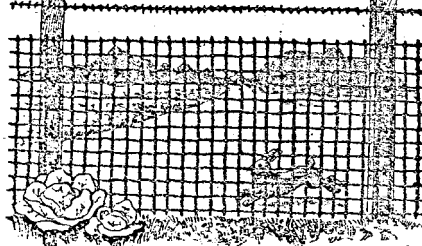
caută loc!

Adresa lui o dă Administrația foii. (211) 3—3

Garduri, tare ieftine!

Produceție indigenă!

Fără păreche potrivită!

(85) Ușor de mannat! 15—20

Numărate scrisori de mulțumită adevăresc că

Teșetura de drot „HUNGARIA“ e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsucit. Prețul pe metru pătrat 30 fileri și mai mult

Să comandă numai la fabricantul

Alexander Haidecker,

fabrică de funii de drot și de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Ūllői-ut 48/85.

Serviciu repede, favorabil și punctuos. — Catalog ilustrat, gratis și franco!

Casa de Crîsmă

din strada Grădinarilor Nr. 23 în Orăștie, — e de vînzare!

Informații în casă, la

(214) 2—4 Georg Salamon.

Cele mai bune călcîie de gummî sunt călcîiele:

„ARIEȘANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Turda. Cheque-Conto 25209. Filială în Iara. Telefon 38.

Escomptează cambii simple și ipotecare pe lângă 7—8%. Face împrumuturi pe obligații intabulate și caventate cu 7—8%.

Financializează tot felul de întreprinderi economice.

Primește depuneri pe lângă libele și în Cont-curent cu 5% după cari darea o plătește institutul.

Sume de 5—6 mii coroane să pot ridica ori-cînd, fără abdicere; sumele mai mari, după starea casei.

(154) 11—

Direcțiunea.

!! FRUMȘETA !!

(169) 7—10.

CREAM DE BENZOE MYGDAL servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea feței și a mînilor — dînd totodată și o finețe deosebită. Delăturează tot felul de necurătenii de pe față și mîni, precum pete, bubite, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și z freiturile. Fața și mînilor să curăță sigur deja la vrea o cîteva zile de folosință. Prețul numai 60 fileri.

SĂPUNUL DE BENZOE MYGDAL. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albeste și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

POUDRE VETURIEN. Acopere foarte bine încit nici nu să observe că fața este pudrată. Prețul 1 coroană.

Toate acestea să pot primi dela farmacistul CORNEL DEMETER, ORĂȘTIE — Szászváros.

MASINA DE SODAT TRIFOI
CUMECANISM DE CURATIT SIMPLU SI DURU
LARGIMEA TOBEI PANA LA 650 mm. ALTEZ
MANABIL CUMASINA DE VAPOR MOTOR SI VARI
MASINA BREVETATA UNITATE
UMBLATILTES NODAT SICURATIT TRIFOI
PREȚURILE SÎNTELEON DITIUNI DE PATA DVANTAGIOASE CATALOG TRIMETE LADORINTA GRATIS
FIRMA SZUCS ODÖN BUDAPEST
VINAGYMEZŐ-UTCA 66

VIN!

Am circa 40 buți de vin, numai original ardele-nesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52 fileri) litrul.

HANS STEPHANI, Hotel „Transsylvania“ 18—45 Orăștie. (63)